

Фоменко А.Є.

здобувач

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 351.74+342.97

ДОЗВІЛЬНІ ФУНКЦІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПРИ СТВОРЕННІ ТА УТРИМАННІ ТИРІВ, СТРІЛЬБИЩ І МИСЛИВСЬКИХ СТЕНДІВ

Проаналізовано повноваження Національної поліції України з надання дозвільних послуг при створенні та утриманні тирів, стрільбищ та мисливських стендів. Розкриваються проблеми правового регулювання даної сфери діяльності Національної поліції, визначаються шляхи їх подолання та вдосконалення норм чинного законодавства.

***Ключові слова:** дозвільна система, дозвільна діяльність, адміністративні послуги, поліція, дозвільні адміністративні послуги Національної поліції України.*

Постановка проблеми. Завданням будь-якої держави є забезпечення державної та публічної безпеки, що досягається за допомогою встановлення загальнообов'язкових правил і застосування контролюючих засобів, метою яких є попередження і припинення правопорушень, притягнення винних до відповідальності. При цьому особливого захисту потребують об'єкти дозвільної системи, що виступають предметом надання дозвільних адміністративних послуг Національною поліцією України, адже такі об'єкти у зв'язку із неналежним застосуванням можуть мати безпосередній негативний вплив на життя та здоров'я людини і громадянина, що виступає найвищою цінністю для демократичної, правової держави.

Окрім того, актуальність дослідження дозвільних повноважень Національної поліції обумовлена тим, що ця публічна інституція була створена нещодавно, що обумовлює необхідність здійснення глибинного аналізу її функціонування, зокрема у ході створення та утримання стрілецьких тирів, стрільбищ та мисливських стендів.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Питання дозвільної діяльності свого часу були предметом досліджень В. А. Гуменюка, І. Г. Кириченка, С. В. Лихачова, Г. Г. Месхи, Д. В. Осінцева, С. Д. Подлінева, О. В. Харитонова та інших науковців. Однак, враховуючи динаміку змін нормативно-правового регулювання надання дозвільних послуг та проведення структурного реформування Міністерства внутрішніх справ, виникла необхідність у новому дослідженні даної сфери адміністративної діяльності органів Національної поліції України.

Метою статті є аналіз положень чинного законодавства у сфері надання дозвільних адміністративних послуг Національною поліцією при створенні та утримання тирів, стрільбищ та мисливських стендів.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до норм постанови Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 р. № 576 «Про затвердження Положення про дозвільну систему» [3] предметом дозвільної системи виступають також стрілецькі тири, стрільбища та мисливсько-спортивні стенди, що свідчить про їх важливість у забезпеченні публічної безпеки, публічного порядку і боротьбі зі злочинністю.

На сьогоднішній час визначення даних об'єктів на законодавчому рівні відсутнє. Проте воно частково існує в проекті Закону України «Про цивільну зброю та боєприпаси», а саме у його ст. 1 під «стрілецьким тиром» розуміється спеціально обладнане приміщення, будова, споруда або територія, яка постійно використовується для занять із стрільби, а «стрільбище» визначається як комплекс, який складається з двох або більше стрілецьких тирів та розташовується на окремій земельній ділянці [7].

Окрім того, в державних будівельних нормах України розкриваються такі види стрілецьких тирів:

- тир критий – тир, у якому стеля і стіни вогневої зони повинні бути куленепробивними;
- тир напіввідкритий – тир, у якому вогнева зона обгороджена куленепробивними поздовжніми стінами (або системою бічних перехоплень), системою поперечних перехоплень поверху, а у кінці – поперечною стіною;
- тир відкритий – тир, у якому вогнева зона відгороджується кулеприймальними і бічними валами, а за їх межами передбачаються зони безпеки («вилітні поля») [1].

В цілому ж під «стрілецькими тирами», «стрільбищами невійськового призначення», «мисливськими стендами», на нашу думку, слід розуміти ділянки місцевості або будівельні споруди, спеціально передбачені та пристосовані для безпечного проведення на (в) них навчально-тренувальних занять і змагань з використанням вогнепальної зброї, холодної зброї, пневматичної зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони.

Дані предмети дозвільної системи підпадають під дозвільну компетенцію органів Національної поліції. Тому для того, щоб особа (фізична особа-підприємець, юридична особа) змогла реалізувати право на відкриття вищезазначених предметів дозвільної системи, вона повинна звернутися до Департаменту превентивної діяльності Національної поліції України за відповідним дозволом [6].

Порядок видачі дозволів на відкриття та функціонування стрілецьких тирів, стрільбищ та мисливсько-спортивних стендів визначається наказом МВС України від 21 серпня 1998 р. № 622 «Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів» [2].

Так, дозвіл на відкриття та функціонування стрілецьких тирів, стрільбищ і мисливських стендів видається після прийняття їх до експлуатації. Саме тому однією з умов відкриття таких об'єктів є наявність висновку Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру щодо відповідності приміщень заходам безпеки, які висуваються до них, і придатності проведення в них стрільби з певних видів зброї. Підставою для надання такого висновку служать матеріали перевірки об'єкта, з приводу відкриття і функціонування якого надійшла заява [2].

При перевірці з'ясовується, наскільки заявник виконав умови і правила, необхідні для відкриття і належного функціонування визначеного об'єкта. Зокрема, такі вимоги містяться в державних будівельних нормах України «Будинки і споруди. Спортивні та фізкультурно-оздоровчі споруди» [1]. В даних нормах визначається, що стрілецькі тири, стрільбища і мисливські стенди можуть бути відкриті в тому випадку, якщо гарантується безпека навколишніх.

Звернемо увагу на те, що ділянки відкритих тирів для стрільби з малокаліберних гвинтівок, а також револьверів і пістолетів будь-яких калібрів слід розміщувати на відстані не менше 2 км від житлових і громадських будинків і місць масового відпочинку, а напіввідкриті тири – на відстані не менше 300 м; ділянки стрільбищ, що мають у своєму складі відкриті тири для стрільби з крупнокаліберних гвинтівок – на відстані не менше 6 км.

На ділянках відкритих тирів слід передбачати зони безпеки («вилітні поля»), розміри яких (рахуючи від лінії вогню) повинні прийматися завдовжки (за напрямком стрільби) не менше 1,5 км і завширшки (у кожний бік) не менше 0,6 км для стрільби з крупнокаліберних гвинтівок, а для решти видів стрільби – відповідно 1,5 і 0,25 км. На ділянках відкритих тирів для стрільби з пневматичної зброї, а також між суміжно розташованими тирами на ділянці стрільбища «вилітні поля» не передбачаються. У відкритих тирах напрямок стрільби повинен передбачатися на північ або північний схід.

Залежно від характеру зовнішніх огорожень, вогневої зони і пристосувань перехоплення куль, визначаються кілька типів таких споруджень для стрілецького спорту:

- стрільбища-комплекси, що складаються з декількох відкритих тирів;
- криті (закриті) тири з непробивними стінами і дахом, у яких поперечні і бічні перехоплення не передбачені;
- напівзакриті тири з куленепробивними стінами і поперечними перехопленнями зверху;
- відкриті ділянки місцевості, які мають кулеприймаючі і бічні земельні вали і необхідні зони безпеки.

Кожний з вищевказаних видів має свій режим і особливості умов функціонування. Відносно режиму функціонування даних об'єктів слід зазначити, що він поділяється на пропускний та внутрішньооб'єктний. Пропускний режим у тир повинен передбачати режим робочого часу співробітників, запровадження постійних і тимчасових перепусток, встановлення суворого поряд-

ку входу і виходу громадян, внесення і винесення (вивезення), видачі і здачі зброї та бойових припасів. З метою забезпечення пропускового і внутрішньо-об'єктового режиму вхідні двері у стрілецький тир (стрілецьку галерею) обладнуються надійними замками, електродзвоником і вічком. Пропуск у тир співробітників, стрільців-спортсменів повинен провадитися через контроль-но-пропускний пункт, який має бути оснащений необхідними ящиками для зберігання ключів і документації, стендами із зразками перепусток, інструкціями, графіками занять у секціях тощо.

Ці режими визначаються інструкцією, яка розробляється адміністрацією тиру з урахуванням особливостей об'єкта, узгоджується з місцевими органами внутрішніх справ і затверджується керівником вищестоящої організації. Така позиція є обґрунтованою, адже особлива увага поліції спрямована, природно, на схоронність зброї, що перебуває в тирі, стрільбищі тощо. Щодо видів зброї, яка може бути придбана суб'єктами господарювання, діяльність яких пов'язана із функціонуванням стрілецького тиру, стрільбища, мисливського стенду, зазначимо, що це може бути зброя, яка відповідає стандартам (правилам) міжнародних чи національних спортивних федерацій, несучасної стрілецької зброї, мисливської зброї, пристроїв. Тому згадані вище умови чітко визначають вимоги до постійного і тимчасового збереження та обліку такої зброї.

З огляду на велику потенційну небезпеку вищезгаданих об'єктів, особливій перевірці піддається не тільки їх технічна оснащеність і безпека функціонування, але й особистісні, професійні та інші якості осіб, відповідальних за відкриття і функціонування цих об'єктів. Відповідно до п. 5 постанови Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 р. № 576 «Про затвердження Положення про дозвільну систему» трудові договори з цими особами укладаються за згодою органів внутрішніх справ за відсутності у них [3]:

- медичних протипоказань до виконання вказаних функціональних обов'язків та володіння зброєю;
- відомостей про систематичне порушення особою громадського порядку, зловживання спиртними напоями чи вживання наркотичних речовин без призначення лікаря;
- пред'явленого обвинувачення у вчиненні злочину, а також віддання до суду на момент укладення договору;
- вироку суду про позбавлення права займати певні посади або займатися певною діяльністю;
- непогашеної або не знятої у встановленому порядку з такої особи судимості за умисні злочини, а також за злочини, учинені із застосуванням вогнепальної зброї або вибухових матеріалів;
- умовного засудження такої особи з іспитовим строком;
- вироку суду стосовно особи, виконання якого відстрочено, або про засудження її до виправних робіт.

Повертаючись до порядку надання адміністративних послуг органів Національної поліції України з приводу видачі дозволу на відкриття та функці-

онування тирів, стрільбищ, мисливських стендів, звернемо увагу, що конкретизація зазначеної послуги в нормативно-правових актах відсутня. В наказі МВС України від 20 серпня 1998 р. № 622 [2], а саме в п. 2.11 даного наказу визначено, що під час видачі дозволу на вищевказані об'єкти, вповноважений працівник органів внутрішніх справ повинен керуватися пунктом 11.4 глави 11 розділу II Інструкції, який визначає загальні підстави для видачі дозволу на право зберігання, використання вогнепальної, пневматичної, холодної зброї та бойових припасів до неї, пристроїв та патронів до них. Зокрема, в даному пункті зазначається, що підставою для видачі дозволу є:

- заява керівника підприємства, установи, організації, в якій зазначаються: кількість придбаної зброї, бойових припасів, пристроїв та зазначених патронів, її система, калібр, номер, рік випуску кожної одиниці, бойова чи навчальна, мисливська, спортивна, охолощена, пневматична; дані про осіб, які відповідають за зберігання і використання зброї, та осіб, які мають доступ до зброї, у тому числі про працівників охорони (прізвище, ім'я, по батькові, дата, місце народження і проживання, відомості про попередню трудову діяльність), медичні довідки, копії договорів страхування, довідки про вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування;

- наказ керівника юридичної особи про призначення особи (осіб), відповідальної (их) за зберігання зброї і бойових припасів до неї;

- платіжний документ (платіжне доручення, квитанція) з відміткою банку, відділення поштового зв'язку або коду проведеної операції про внесення коштів за надання відповідної платної послуги.

У разі відкриття нового об'єкта дозвільної системи, призначеного для зберігання зброї, акт про придатність приміщення до зберігання зброї та бойових припасів до неї складається комісією, до складу якої входять представники органів внутрішніх справ [2].

Хоча, на нашу думку, такий підхід щодо порядку видачі дозволу на відкриття і функціонування стрілецького тиру, стрільбища невійськового призначення або мисливського стенду є нелогічним, адже для того, щоб, поперше, оформити дозвіл на зберігання певного виду зброї, спочатку за загальним правилом, треба отримати дозвіл на її придбання, в даному ж випадку така необхідна стадія відсутня. Тобто особа, яка бажає отримати дозвіл на відкриття та функціонування тиру, стрільбища, мисливського стенду одразу оформлює дозвіл на зберігання зброї, при цьому оминає стадію оформлення дозволу на придбання певного виду зброї, яка буде використовуватись в подальшому в тирі, стрільбищі тощо. Та й взагалі особа просто не зможе офіційно придбати таку зброю, на яку повинна оформити дозвіл на зберігання. По-друге, об'єкти дозвільної системи як тири, стрільбища, мисливські стенди являються окремими та специфічними об'єктами, відмінними від зброї, тому потребують окремого порядку оформлення дозволу на них. Та, по-третє, вповноважений суб'єкт (юридична особа, фізична особа-підприємець), як результат надання адміністративної послуги, повинен одержати дозвіл на відк-

риття та функціонування тиру, стрільбища чи мисливського стенду, а не дозвіл на зберігання зброї, боеприпасів до неї тощо.

Вищезазначене вказує на прогалину в нормативно-правовій регламентації даного питання, що потребує подолання, шляхом внесення змін в діюче законодавство. Особлива потреба в нормування даної адміністративної послуги пов'язана ще й з тим, що у зв'язку із прийняттям нового Закону України від 2 березня 2015 р. № 222 «Про ліцензування видів господарської діяльності» [4] законодавець виключив такі види господарської діяльності, як відкриття та функціонування стрілецьких тирів, стрільбищ невійськового призначення, мисливських стендів із переліку, що підлягає ліцензуванню. А це, в свою чергу, послабило контроль зі сторони держави за вказаними вище об'єктами, які мають підвищений рівень суспільної небезпеки. Тому тепер особлива роль та основна контрольна функція за діяльністю, яка пов'язана із відкриттям таких об'єктів, буде покладатись на працівників поліції під час видачі відповідного дозволу.

Тому, вважаємо, що для того, щоб суб'єкт господарювання міг отримати дозвіл на відкриття та функціонування стрілецького тиру, стрільбища невійськового призначення, мисливського стенду він повинен спочатку отримати висновок Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру щодо відповідності приміщень заходам безпеки, потім отримати дозвіл на придбання певного виду зброї, після її придбання оформити дозвіл на її зберігання та використання. Після того вповноважений суб'єкт може звертатися до органу Національної поліції за адміністративною послугою з приводу отримання дозволу на відкриття та функціонування тиру, стрільбища чи мисливського стенду. Зокрема, підставою для видачі такого дозволу Національною поліцією, на нашу думку, має бути заява суб'єкта господарської діяльності, що подається до відповідного підрозділу територіального органу Національної поліції України, у якій зазначаються: найменування суб'єкта господарської діяльності, код за ЄДРПОУ або реєстраційний номер облікової картки платника податків та інших обов'язкових платежів, місце і дата реєстрації, місцезнаходження, прізвище, ініціали керівника, службовий телефон, а також мета звернення.

До заяви додаються:

- копія правовстановлюючих документів та (або) копія договору оренди на земельну ділянку та (або) приміщення, де буде функціонувати об'єкт дозвільної системи;
- відомості про об'єкт дозвільної системи (зазначається його вид – стрілецький тир, стрільбище невійськового призначення, мисливський стенд, місцезнаходження, контактний телефон);
- висновок Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру щодо відповідності приміщень заходам безпеки, які висуваються до них, і придатності проведення в них стрільби з певних видів зброї;
- копія дозволу на придбання зброї;

- копія дозволу на зберігання та використання зброї;
- відомості про осіб, які відповідають за відкриття та функціонування об'єкта дозвільної системи та мають доступ до зброї, яка буде використовуватися (прізвище, ім'я, по батькові, номер та дата наказу про призначення, особові листки з відділу кадрів);
- платіжний документ (платіжне доручення, квитанція) з відміткою банку, відділення поштового зв'язку або коду проведеної операції про внесення коштів за надання відповідної платної послуги.

Щодо термінів розгляду такої заяви та відповідного пакету документів, то він повинен бути загальним, як і при наданні інших видів адміністративних послуг, що надаються органами Національної поліції, тобто не перевищувати місячного строку. Кінцевим результатом надання такої адміністративної послуги органами Національної поліції може бути видача дозволу на відкриття та функціонування стрілецького тиру, стрільбища невійськового призначення чи мисливського стенду або відмова у його видачі.

Відзначимо, що у Законі України від 2 липня 2015 р. № 580 «Про Національну поліцію»[5] в переліку повноважень, які виникають в процесі перевірки дотримання вимог дозвільної системи органів Національної поліції, відсутня норма щодо надання права поліції анулювання виданого дозволу на відповідний об'єкт дозвільної системи, в тому числі й на відкриття та функціонування тирів, стрільбищ, мисливських стендів. Ми вважаємо, це є суттєвим недоліком у визначені контрольних функцій Національної поліції стосовно об'єктів дозвільної системи, що призведе до зловживань та правопорушень у даній сфері. У зв'язку з чим, на нашу думку, ст. 39 Закону України від 2 липня 2015 р. № 580 «Про Національну поліцію» повинна бути доповнена наступним положенням: «Поліція відповідно до порядку, визначеного Міністерством внутрішніх справ України, анулює виданий дозвіл юридичній особі або фізичній особі (фізичній особі-підприємцю) на придбання, зберігання, носіння, перевезення та використання зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, вибухових речовин та матеріалів, інших предметів, матеріалів і речовин, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок, відкриття та функціонування об'єктів, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ (у тому числі стрілецькі тир, стрільбища невійськового призначення, мисливські стенди, підприємства і майстерні з виготовлення та ремонту зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, магазини, у яких здійснюється їх продаж, піротехнічні майстерні, пункти вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування) у разі невиконання встановлених правил, порядку користування і поводження з ними або у разі недоцільності їх подальшого зберігання чи функціонування та загрози громадській безпеці».

Висновок. Таким чином, ми вважаємо, що таке доповнення ст. 39 Закону України «Про Національну поліцію» розширить контрольні функції поліції у сфері дозвільної системи та буде стимулювати відповідних суб'єктів до виконання правил та порядку користування, поводження та функціонування об'єктами

дозвільної системи відповідно до положень, що визначені в нормативно-правових актах країни. А це в свою чергу буде сприяти забезпеченню правопорядку та додержанню законності на території Української держави в цілому.

Бібліографічні посилання

1. ДБН В.2.2-13-2003 «Державні будівельні норми України. Будинки і споруди. Спортивні та фізкультурно-оздоровчі споруди» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dbn.at.ua/load/normativy/dbn/1-1-0-14>. – Назва з екрана.

2. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів : Наказ МВС України від 21 серпня 1998 р. № 622 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98>. – Назва з екрана.

3. Про затвердження Положення про дозвільну систему : Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 р. № 576 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/576-92-%D0%BF>. – Назва з екрана.

4. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 2 березня 2015 № 222-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/222-19>. – Назва з екрана.

5. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. – Назва з екрана.

6. Про реалізацію повноважень Національної поліції України з видачі та анулювання дозволів : Наказ МВС України від 29 грудня 2015 р. № 1644 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1665-15>. – Назва з екрана.

7. Про цивільну зброю і боєприпаси : Проект Закону № 1135-1 від 10 грудня 2014 р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52809. – Назва з екрана.

Фоменко А.Е. Разрешительные функции Национальной полиции Украины по созданию и содержанию тиров, стрельбищ и охотничьих стендов. В статье проводится анализ полномочий Национальной полиции Украины по предоставлению разрешительных услуг при создании и содержании тиров, стрельбищ и охотничьих стендов. Раскрываются проблемы правового регулирования данной сферы деятельности Национальной полиции, определяются пути их преодоления и усовершенствования норм действующего законодательства.

Ключевые слова: разрешительная система, разрешительная деятельность, административные услуги, полиция, разрешительные административные услуги Национальной полиции Украины.

Fomenko A.Ye. Licensing functions of National police of Ukraine in creation and maintenance of shooting gallery, shooting range and hunting stands. The article analyzes the powers of the National Police of Ukraine to provide permitting services for the creation and maintenance of shooting galleries, shooting guns and hunting stands. The problems of legal regulation of this sphere of activity of the National Police are revealed and the ways of their overcoming and improving the norms of the current legislation are determined.

Keywords: licensing system, licensing activities, administrative services, police, licensing administrative services of National Police of Ukraine.

Надійшла до редакції 26.01.2017